

Motion till riksdagen

1986/87:T611

Elis Andersson och Pär Granstedt (c)

Bemanningen av lotsplatser

”Riksdagen beslöt 1976 om en nationell skärgårdspolitik med målet att bevara en bofast befolkning i skärgården. Fast bosättning är en nödvändighet för skärgården, inte endast för bevarandet av kultur-, natur- och bebyggelsemiljöer utan även för en rad andra värdefulla insatser i samhällslivet som övervakning av olika slag, bl. a. räddningstjänst, sjöfart och försvaret, förhindrande av olaga jakt och fiske samt hjälp vid olyckor.

En nationell skärgårdspolitik innebär specifika insatser som inte enbart grundas på värderingar om lönsamhet, produktivitet etc och förutsätter en medverkan från och samverkan mellan samtliga statliga verk och organ för att de uppställda målen skall nås.

På regional nivå avsätter länsstyrelsen och andra regional organ-, lands-tinget, utvecklingsfonden, lantbruksnämnden m. fl. betydande resurser för arbetet med länets skärgårdar.

Sjöfartsverkets avbemanningsplan för landets lotsplatser rimmar inte mot myndigheternas i Stockholms län intentioner för skärgården och med de uttalanden som gjorts av regering och riksdag.”

Dessa citat från länsstyrelsens yttrande till sjöfartsverket är ännu mer aktuella i dag, vilket framgår av följande faktaredovisning.

Sjöfartsverket beslutade den 13 juni 1984, efter genomgång och MBL-förhandling med berörd personal, om att Svartklubbens lotsplats efter dåvarande lotsplatschefs pensionering i maj 1985 skulle bemannas med 4 lotsar, inkl. lotsplatschef och 12 båtsmän. Lotsplatsen skulle slås samman med Simpås båtuppassningsställe och administreras från Svartklubbens lotsplats. Gemensam vaktlista skulle upprättas för båtsmännen.

Den sålunda sammanslagna lotsplatsen skulle som tidigare fungera med dygnet-runt-passning och lotsbetjäning.

Vad har då hänt sedan sommaren 1984, som innebär att Svartklubbens lotsplats skall dras in, vilket är den praktiska konsekvensen av sjöfartsverkets förslag till budget.

Då kan först konstateras att trycket på servicen har ökat från industrin i området. Sedan sommaren 1984 har den nya hamnen i Hargshamn byggts, där stora mängder skrot till stålverken importeras och där järnmalmen från Dannemora gruvor exporteras. Det är fråga om årstonnage på ca 50 000 ton. Sedan 1984 har kärnavfallstransporterna från Forsmark kommit i gång med ett besök av Sigyn var fjortonde dag med mycket höga krav på transportsäkerheten genom besvärliga farleder upp till Forsmark.

Hallsta pappersbruk som är Europas största tidningspappersbruk och en

av landets betydelsefullaste exportindustrier har inte ökat sin totala pappersproduktion nämnvärt sedan sommaren 1984. Däremot har man i Hallsta börjat producera en ny papperskvalitet av journalpapperstyp som kräver mer importerat material, bl. a. kommer 27 000 ton lera med båt. Till hamnen importeras dessutom 50 000 m³ olja och 62 000 m³ massaved. Över hamnen exporteras 350 000 ton tidningspapper varje år till ett värde av över en miljard kronor.

Hamnen i Hallstavik anlöps av 150 handelsfartyg per år, bland dem oljetankers på 50 000 ton. Det är av största vikt för sjötransporterna till och från Forsmark, Hargshamn och Hallstavik att bästa möjliga leveransservice kan upprätthållas. En viktig förutsättning är då att väntetiderna kan hållas nere genom att bibehålla nuvarande lotsservice. Till det kommer att alla tre inseglingslederna är mycket besvärliga och har en mycket skyddsvärd naturmiljö, vilket ställer särskilda krav på lotsarnas lokalkännedom.

Sedan sommaren 1984 har vi också upplevt en av dessa isvintrar som återkommer vart tredje till femte år som innebär att sjötrafiken på Norrlandskusten fått gå inomskärs genom Öregrundsgrepen. Det har inneburit 432 lotsningar under två vintermånader. För hela 1985 har 583 lotsningar utförts. Dessa svåra isvintrar ställer särskilt höga krav på tillgång till lots.

Personalen vid Svartklubben ingår i den beredskapsstyrka som skall fungera vid ett eventuellt haveri i Forsmark. Svartklubben skall då svara för att avlysa all båttrafik i norra Roslagen. Inga båtar får passera Svartklubben norrut, och alla båtar norr om Svartklubben skall avvisas. Vid en olycka i Forsmark har Svartklubben vidare att svara för att ge bistånd till skärgårdsbefolkningen.

Erfarenheterna från Tjernobyli talar mycket starkt mot varje försvagning i vår beredskap vid eventuella kärnkraftsolyckor.

Svartklubbens lotsplats är också av mycket stor betydelse för sjöräddningen. På ett år inträffar ett sextiotal sjöräddningsfall i skärgården norr om Furusund där Svartklubben oftast anlitas. Eftersom antalet fritidsbåtar ökar i området kommer också behoven av sjöräddningskapacitet att öka. En neddragning eller nedläggning av Svartklubben är därför särskilt olycklig, eftersom det är den enda stationen efter kuststräckan från Söderarm till Gävle som har tjugofyrtimmarsbevakning året runt.

Också i fråga om Landsort kan konstateras att den industri- och hamnutveckling som förväntas i Nynäshamn kommer att ställa mycket stora resurskrav på lotsväsendet. Också i det här området ökar fritidsbåtstrafiken starkt.

I bäge fall kan konstateras att lotsplatserna är viktiga baspunkter för den bofasta skärgårdsbefolkningens säkerhet och inte minst för yrkesfiskets intresse.

Det finns ingenting i sjöfartens utveckling i de berörda områdena som motiverar en neddragning av samhällets lotsservice. Tvärtom skulle den faktiska utvecklingen snarare motivera en utvidgning. Det måste vara svårt att acceptera att sjöfartsverkets budgetproblem skall få föranleda en sänkt säkerhets- och servicenivå i de här aktuella, mycket känsliga områdena.

Slutligen är det viktigt att peka på att Svartklubben ligger mitt i viktiga militära skyddsområden. De senaste årens aktiviteter runt våra kuster och inte minst i denna landsdel talar entydigt för en förstärkt och inte en uttunnad bevakning.

En oskattbar fördel för samtliga redovisade arbetsuppgifter är att personalen är fast bosatt i området. Det innebär väldiga praktiska fördelar i vad gäller lokalkännedom, tillgänglighet vid snabba arbetsinsatser och mycket hög handlingsberedskap på samtliga områden.

Sjöfartsverkets nu aktuella förslag innebär i praktiken en nedläggning av Svartklubbens lotsplats. Det kan slås fast, eftersom den farledsgrupp som skall vara förlagd vid Svartklubben kommer att vara fullt sysselsatt med farledsunderhåll.

Sjöfartsverkets förslag lägger i stället en ökad vikt vid upppassningsstället i Simpnäs. I dag fungerar Simpnäs som upppassningsställe för Stockholms lotsplats för ombordsättning och avhämtning av lotsar till och från Stockholm. Simpnäs stängs ofta vintertid på grund av rådande isförhållanden och genom att färjefarleden Söderarm—Stockholm är ett godtagbart alternativ för sjöfarten till och från Stockholm.

Vidare är Simpnäs relativt nära beläget havsövervakningsstationen vid Söderarm och sjöräddningssällskapets station på Fejan. Båda dessa stationer är och kommer att vara bemannade med erfarna, duktiga och mycket kompetenta personer som är väl skickade att övervaka sjösäkerhet och militära anläggningar. Dessa rådande förhållanden i området kring Simpnäs talar entydigt mot den tyngdpunktsförskjutning av resurser från Svartklubben till Simpnäs som sjöfartsverket föreslår.

Enligt vår mening bör i princip det alternativ till organisation som sjöfartsverket beslutade om den 13 juni 1984 i stället genomföras. Det innebär att Svartklubben kvarstår som lotsplats och att Simpnäs administrativt och operativt samordnas med Svartklubben. De senaste årens utveckling av skeppning till och från Hallstavik, Hargshamn och Forsmark, sjösäkerhet i området mellan Söderarm och Gävle, övervakning mot gränskränkningar av främmande båtar och beredskap vid eventuella haverier i Forsmark pekar entydigt mot en nedläggning av Svartklubben. Detta konstaterande förstärks av att en förändring enligt sjöfartsverkets senaste förslag inte kommer att ge någon större ekonomisk besparing i förhållande till det alternativ Norrtälje kommun förordar.

Länsstyrelsen delar i allt väsentligt Norrtälje kommuns bedömning. Den förväntade trafikutvecklingen och kraven på sjösäkerhet kommer enligt länsstyrelsens mening snarare att kräva ökade än minskade resurser. Av bl. a. säkerhets- och övervakningsskäl samt från regionalpolitisk synpunkt finner länsstyrelsen det angeläget att bemanningen i skärgårdsområdet så långt möjligt behålls och inte flyttas till Stockholm resp. Södertälje.

Hemställan

Med stöd av det anförda hemställs

1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna att ej göra någon neddragning eller nedläggning av Landsorts och Svartklubbens lotsplatser,
2. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag om alternativa lösningar med avseende på Svartklubben och Simpnäs som sjöfartsverket beslutade om den 13 juni 1984.

Stockholm den 21 januari 1987

Elis Andersson (c)

Pär Grandstedt (c)